

Introduction

1. Psalms 86:6-10 (loose translation)

(ו) האזינה ד' תפלתי והקשיבה בקול תחנונותי: (ז) ביום צרתי אקראך כי תענני: (ח) אין כמוך באלהים [חול] ד' ואין כמעשיך:

(ט) כל גוים אשר עשית יבואו וישתחוו לפניך ד' ויכבדו לשמך: (י) כי גדול אתה ועשה נפלאות אתה אלקים לבדך:

⁶Turn an ear, Gd, to my prayer, and listen to the voice of my pleadings. ⁷On the day of my trouble I will call You, for You will answer me. ⁸There is none like You among the powerful beings, Gd, and there are no deeds like Yours.

⁹All of the nations You formed will come and bow before You, Gd, and honour Your Name, ¹⁰for You are great and You perform wonders; You are Gd alone.

2. Midrash, Bereishit Rabbah 1:3 (per edition of Eitz Yosef)

בראשית ברא אלקים, רבי תנחומא פתח (תהלים פו) כי גדול אתה ועושה נפלאות. א"ר תנחומא הנוד הזה אם יהיה בו נקב כהוד של מחט כל רוחו יוצא ממנו, והאדם עשוי מחילים מחילים, נקבים נקבים, ואין רוחו יוצא ממנו, מי יעשה כן (תהלים פ"ו) אתה אלקים לבדך,

ד"א כי גדול אתה ועושה נפלאות, בנוהג שבעולם מלך ב"ו מתקלס במדינה, וגדולי המדינה מתקלסין עמו, שנושאים עמו במשא, אבל הקב"ה אינו כן, אלא הוא לבדו ברא את העולם, הוא לבדו מתקלס בעולם, הוא לבדו מתהדר בעולמו, א"ר תנחומא כי גדול אתה ועושה נפלאות, למה כי אתה אלקים לבדך, אתה לבדך בראת את העולם.

אימתי נבראו המלאכים ר' יוחנן אמר בב' נבראו המלאכים, הה"ד (תהלים קד) המקרה במים עליותיו וגו' וכתוב עושה מלאכיו רוחות, ר' חנינא אמר בה' נבראו מלאכים, הדא הוא דכתיב ועוף יעופף על הארץ וגו', וכתוב (ישעיה ו) ובשתים יעופף רבי לולינא בר טברין אמר בשם רבי יצחק בין על דעתיה דרבי חנינא בין על דעתיה דרבי יוחנן, הכל מודים שלא נברא ביום ראשון כלום, שלא יאמרו מיכאל היה מותח בדרומו של רקיע, וגבריאל בצפון, והקב"ה ממדד באמצעו אלא (ישעיהו מד) אנכי ד' עושה כל נוטה שמים לבדי וגו' מאתי מי אתי כתיב, מי היה שותף עמי בברייתו של עולם,

"In the beginning, Gd created" – R' Tanchuma began: "For You are great and You perform wonders." R' Tanchum said: If this barrel would have a hole the size of a needle's point, all of its air would escape. Man is formed of tubes and tubes, holes and holes, and his air does not escape. Who does this? "You are Gd alone."

Alternatively: "For You are great and You perform wonders" – Normally, a flesh and blood king is praised in the land, and the leaders of the land are praised with him for they carry his burden with him. Gd is not thus; He alone created the universe, He alone is praised in the universe, He alone is glorified in His universe. R' Tanchuma said, "For You are great and You perform wonders," Why? For "You are Gd alone," You created the universe alone.

When were the *malachim* created?

R' Yochanan said: The *malachim* were created on the second day, as it is written, "Who created a ceiling for His heavens with water... He makes spirits His *malachim*."

R' Chanina said: The *malachim* were created on the fifth day, as it is written, "And the bird, flying (יעופף) over the land," and it is written, "And with two it would fly (יעופף)."

R' Lulyana bar Tavrin cited R' Yitzchak: According to both R' Chanina and R' Yochanan, all agree that nothing was created on the first day, lest people say that Michael pulled the southern end of the heavens taut and Gavriel the northern end, and Gd straightened the middle. Rather, "I am Gd, who made all, I extended the heavens alone, I spread the earth Myself [מאתי]." It is written, "Who was with me [מי אתי]?" Who was My partner in creation of the universe?

Understanding our midrash

What wonders cause the nations to bow?

- The uniqueness of Creation – "Only You can do it" – No one else could do this
- The aloneness of Creation – "Only You did it" – No angels

And these are included in "Bereishit bara Elokim"

Interesting notes

3. Midrash Tanchuma Toldot 17

ויעקב שאיחר [כל כך] בכל העסק הזה, היכן היה עשו עד אותה שעה, אמר ר' יהושע בן לוי היה צד ציד ואוסרו, והמלאך מתירו ומבריחו, הוא שנאמר לא יחרוך רמיה צידו והון אדם יקר חרוץ (משלי יב כז), אמר הקב"ה לא נודע ליעקב מה נעשה לו נסים, שבשעה שהוא יוצא נכנס עשו, שנאמר ויהי אך יצוא יצא וגו', לכך אמר דוד כי גדול אתה ועושה נפלאות אתה אלקים לבדך (תהלים פו י), יודע מה נסים ונפלאות אתה עושה עם האדם הזה והוא אינו יודע...

While Yaakov delayed, where was Esav all that time? R' Yehoshua ben Levi said: He would trap prey and then a *malach* would release it and chase it away... Gd said, "Yaakov does not know what miracles were performed for him. When he left, Esav entered," as it is written... And so David said, "You are great and You perform wonders; You are Gd alone." You know what miracles and wonders You perform for this person, and he does not know...

4. Rashi to Tehillim 86:10

עד שלא נבראו המלאכים נבראו השמים והארץ לפיכך יכבדו כל הגוים לשמך

Before the *malachim* were created, the heavens and the earth were created. Therefore, all nations will honour Your Name.

Creation of *malachim*

5. Midrash, Bereishit Rabbah 3:8

יום אחד... א"ר יודן שבו היה הקב"ה יחידי בעולמו, שלא היה בעולמו אלא הוא, אתיא כר' יוחנן ולא אתיא כרבי חנינא, רבי יוחנן אמר בשני נבראו המלאכים ה"ד (תהלים קד) המקרה במים עליותיו השם עבים רכובו המהלך על כנפי רוח, וכתוב (שם) עושה מלאכיו רוחות, רבי חנינא אמר בחמישי נבראו מלאכים שנאמר ועוף יעופף על הארץ, וכתוב (ישעיה ו) ובשתים יעופף, רבי לוליאני בר טבראי בשם ר' יצחק אמר בין על דעתיה דר"ח בין על דעתיה דר"י הכל מודים שלא נברא ביום הראשון כלום שלא תאמר מיכאל היה מותח...

"One day"... R' Yudin said: On that day Gd was alone in His world; there was none in His world but Him.

This is like R' Yochanan, and not R' Chanina. R' Yochanan said: The *malachim* were created on the second day, as it is written, "Who created a ceiling for His heavens with water... He makes spirits His *malachim*." R' Chanina said: The *malachim* were created on the fifth day, as it is written, "And the bird, flying (יעופף) over the land," and it is written, "And with two it would fly (יעופף)."

R' Lulyani bar Tavra'i cited R' Yitzchak: According to both R' Chanina and R' Yochanan, all agree that nothing was created on the first day, lest people say that Michael pulled...

6. Rashi to Bereishit 1:5

למה כתב אחד, לפי שהיה הקב"ה יחיד בעולמו שלא נבראו המלאכים עד יום שני

Why did it say "one"? Because Gd was alone in His universe; the *malachim* were not created until the second day.

One last note – "Naaseh Adam"